

Sumari

Pròleg.....	9
Una història que comença a ser llarga, dividida en tres grans etapes	13
Primera etapa (1965-1977).....	17
Situació política a la dècada dels seixanta i primers movi- ments per a la creació del nou sindicalisme.....	17
Afirmació aconfessional des de l'inici.....	20
L'ASO (Aliança Sindical Obrera), aglutinadora de diferents sigles.....	22
Primers contactes ASO/USO.....	24
Integració de l'ASO en l'USO	26
L'USO de Catalunya s'incorpora a l'USO de l'Estat.....	29
Opció per a l'USO. No a la integració en les comissions obreres.....	30
Carta fundacional de l'USO	32
Utilització de les plataformes legals.....	41
Enquesta sobre la llibertat sindical.....	42
Inici de la relació amb sindicats internacionals.....	44
Integració en els secretariats professionals internacionals (SPI).....	45
La primera escissió: cap al partit revolucionari (1969- 1970)	46
La repressió del règim.....	49
Les bases de l'autonomia, de bon començament	53

Organització interna de l'USO	55
Evolució de l'acció sindical	56
Política informativa i de comunicació cap a l'exterior	63
Pluralisme: sindicat obert a tothom	64
Formació sindical, element imprescindible	65
Any 1971. L'USO participa en l'Assemblea de Catalunya ..	67
Intent de posar en marxa "Reconstrucció Socialista"	69
Anys 1975-1976, propers a la legalització, activisme sindical pels quatre costats.....	72
El Vallès Occidental: l'explosió de la sindicalització	77
Les relacions internacionals avancen	79
S'aprofundeixen les relacions internacionals.....	82
Moviments cap a l'UGT. Una estratègia ben planificada....	84
El primer congrés dins la legalitat	87
La intervenció internacional: un parany en el camí de l'USO	88
Es consuma l'escissió vers l'UGT	89
Segon congrés de l'USO de Catalunya.....	90
Segona etapa (1977-1996).....	93
Congrés extraordinari de reafirmació de l'autonomia.....	93
Primers reptes, un cop legalitzats	95
Primeres eleccions sindicals: 1978.....	96
Les eleccions sindicals de 1980	99
Les eleccions sindicals de 1982	100
Una estratègia que, mal entesa, provoca una nova escissió..	102
Es multipliquen les tasques de formació	105
Reestructuració obligada.....	106
Una època formativa molt rica.....	107
Canvi de rumb en les relacions internacionals.....	108
Afluïció a les federacions internacionals de la CMT	109
Intents per aconseguir l'afiliació a la CES	111

Obertura vers altres sindicats nacionals d'Europa i Sud-amèrica.....	112
Creació de la Caixa de Resistència i Solidaritat (CRS)	112
Es pretén un canvi de rumb: sisè congrés de l'USO de Catalunya	113
Aula de Formació Professional i d'Estudis Socials (AFPES)	121
La línia establerta comença a fer aigües: setè congrés (1991)	122
Un canvi de timó: vers un sindicat català	123
Congrés extraordinari: febrer de 1994	127
Trencament amb la CTC.....	129
Ressaca d'una operació poc reeixida: setè congrés de la USOC.....	130
Trenta anys de sindicalisme (1966-1996).....	133
El sindicat comença a construir habitatges.....	134
Tercera etapa (1997-2013)	139
Any 1998. Un congrés —el vuitè— a corre-cuita!.....	139
S'inicia un període de més estabilitat: IX Congrés Ordinari de la USOC	141
Un moment sindicalment molt delicat: congrés confederal de Gijón.....	142
L'última dècada (2002-2011). Consolidació de l'estratègia de presència i influència de la USOC a tot arreu.....	143
Un esforç específic en la formació sindical de dirigents	145
Passos positius en la línia de la unitat d'acció	146
Política informativa i de comunicació (1997-2011)	146
Coordenades bàsiques de l'acció sindical.....	153
Polítiques de protecció i seguretat en el treball. Una constant en el sindicat	157
Avanç en les polítiques de dona i per la igualtat	161
La immigració, un repte per al sindicat.....	165
Noves incorporacions estratègiques en la darrera dècada (Nissan i SEAT)	167

El 2006 s'incorpora a la USOC el sindicat Sigen Nissan	167
El segon sindicat de SEAT s'integra, el 2013, a la USOC.....	170
Consolidació actual de les organitzacions.....	171
Afiliació a la Confederació Europea de Sindicats (CES) i a la Confederació Sindical Internacional (CSI).....	172
La història també té un futur.....	174
Dos exemples representatius: la Federació d'Ensenyament i la Unió de les Terres de l'Ebre.....	176
Federació d'Ensenyament: capdavantera en l'ensenyament privat.....	176
Les Terres de l'Ebre. Una unió amb un important nivell representatiu	188
Bibliografia.....	197
Entrevistes realitzades en el transcurs dels anys 2011 i 2012	199

Pròleg

Explicar la història d'una organització sempre és bastant difícil, a causa, sobretot, de la gran quantitat de gent que n'ha format part. Apareixen moltes sensibilitats i maneres de ser diverses. Si, a més, aquesta organització és un sindicat la tasca es complica molt més. Així, doncs, el treball que ha fet Josep Maria de la Hoz és exemplar i els resultats són totalment satisfactoris. Calia que algú entrés en la història de la USOC, que expliqués la seva evolució, els problemes que apuntaven cap a la seva desaparició i com es van resoldre, en fi, que es pogués tenir una visió àmplia de tot el llarg camí recorregut. És la història de molta gent amb noms i cognoms, com també de molta altra gent que per les dimensions del llibre no han pogut sortir, però que hi són, o darrere o davant. Tota història conté uns fets que es poden interpretar de moltes maneres. La que explica Josep Maria de la Hoz té com a base trenta entrevistes a homes i dones que en diversos moments de la USOC han tingut un paper rellevant en aquesta història i, per tant, la visió que dona és calidoscòpica, plural.

La USOC sempre ha afirmat, en tota la seva llarga trajectòria, que no és corretja de transmissió de cap partit o grup organitzat, expressió típica d'uns temps no tan llunyans, però malgrat aquesta afirmació alguna ideologia pròpia ha tingut i té.

Un sindicat és una associació que defensa els drets dels treballadors enfront dels del capital, dels que tenen el poder econòmic. Per tant, els que formen part d'un sindicat lluiten per defensar el que tenen però també amb l'objectiu d'aconseguir més millores socials,

salarials o de condicions de treball. Però, com es fa això?, amb quines eines? El llibre que tenim a les mans intenta explicar com la USOC durant aquests cinquanta anys ha lluitat per millorar les condicions de treball de la classe treballadora i també com ha volgut canviar la societat catalana. La inclusió de la C a les sigles, tot passant de l'USO a la USOC, va ser un fet importantíssim, malgrat que comportés també una situació conflictiva amb llargs debats i discussions en tots els òrgans del sindicat. No obstant, la seva acceptació rellançà el sindicat i el va obrir cap a una realitat cada cop més evident dins la societat catalana, la de l'afirmació del fet nacional. També en l'acció sindical o en la negociació col·lectiva, tant l'IPC català com sobretot l'àmbit territorial van marcar molts convenis col·lectius.

A través de les trenta entrevistes que es fan, van apareixent un seguit de visions i perspectives que responen a uns moments històrics i a uns contextos ben determinats. Però, malgrat tot, les senyes d'identitat de la USOC es mantenen, i un d'aquests trets és la formació. Una formació dirigida tant als quadres sindicals com als mateixos afiliats, i que ha sigut una constant en tots aquests cinquanta anys. Cal recordar l'existència de la Universitat Sindical a Martorell i de l'estreta relació que hi havia entre el sindicat i la docència universitària. Formació jurídica, sindical, de condicions de treball, de tècniques de negociació o d'història del sindicalisme. Tots aquests aspectes formatius s'han anat implementant per ajudar l'acció sindical, i així d'aquesta manera donar un contingut ideològic a les propostes sindicals.

Les dues as han sigut una altra constant. La a de l'autogestió i la a de l'autonomia. Un dels aspectes més revolucionaris en el panorama sindical dels anys 1970 i 1980, era l'èmfasi que l'USO posava en aquells moments en el socialisme autogestionari, com un objectiu a aconseguir, i com un motor per transformar la societat cap a unes quotes de més llibertat i més igualtat. La a de l'autogestió s'ha anat diluint en el transcurs del temps, però ha quedat en el rerefons de la USOC aquest substrat ideològic que ha comportat el debat de les idees, l'intercanvi de punts de vista, a vegades amb passió i força, però sempre dins d'un marc democràtic.

La a de l'autonomia sindical, en canvi, ha impregnat tot el moviment sindical més enllà de les sigles de la USOC. Va ser un aspecte fonamental a l'inici del sindicat, i durant tots aquests anys sempre s'ha reivindicat com un element essencial de la seva ideologia. Avui dia, tots els sindicats postulen que el sindicalisme no pot anar a remolc de cap partit polític o de qualsevol grup de pressió i ha de ser totalment independent per poder fer la seva pròpia estratègia.

L'esforç que ha fet Josep Maria de la Hoz per resumir tants anys de lluites, d'èxits i fracassos en un llibre és encomiàstic. La memòria no es pot perdre i cal tenir-la sempre present perquè ens pot orientar per cercar nous horitzons. Malgrat que som en una altra època molt diferent de la dels anys seixanta del segle passat, cal conèixer les circumstàncies que van impel·lir una colla de treballadors a fundar un sindicat en unes condicions adverses i com un seguit de generacions diverses l'han portat fins al dia d'avui.

JORDI FERRET SALTÓ

Una història que comença a ser llarga, dividida en tres grans etapes

Aviat seran cinquanta anys d'activitat sindical a Catalunya. Les etapes d'aquesta història, molt diverses. L'objectiu, sempre el mateix: defensar els drets dels treballadors i anar millorant les condicions de treball i de vida d'aquest col·lectiu de ciutadans que integren la classe treballadora.

Les etapes, però, no són ni de bon tros homogènies. No ho són perquè tampoc ho són els moments històrics que hem hagut de viure d'ençà el 1965, quan va començar el llarg recorregut d'aquest sindicat.

La història està clarament dividida en tres grans etapes, ben diferenciades. La primera, durant els anys de la dictadura, en què estan prohibides totes les llibertats, fins les més elementals: reunió, associació, vaga, manifestació... Per als qui no han viscut aquells anys, no és fàcil que la seva imaginació arribi a sospitar el que era el dia a dia de l'activitat sindical.

Construir un sindicat obrer, de classe, quan el dret d'associació no estava reconegut i quan els nombrosos tentacles del règim sempre estaven en alerta per copsar qualsevol moviment que pogués representar un contrincant en la seva tasca de tenir controlats i emmanillats el conjunt dels treballadors, no era una tasca senzilla.

Dins aquesta primera etapa hi ha uns primers anys, que podríem anomenar de tempteig (1965-1970). Contactes i integració en l'USO dins l'àmbit de tot l'Estat. Començar a establir contactes amb companys i amics, treballadors coneguts d'altres empreses i/o localitats, del mateix sector laboral o d'altres, de diferents. S'hi anava creant una

mínima xarxa social que havia de ser la base primera d'aquella associació sindical que es volia posar en marxa.

Per mantenir, consolidar i fer avançar aquesta xarxa calia una mínima estructura que mantingués els contactes i facilités que tots els treballadors aglutinats caminessin en la mateixa direcció. Lectura i debat del document base.¹ Uns primers fulls informatius, ciclostilats. Documents interns orientatius del sindicalisme que es volia promoure. Atenció a les vagues i conflictes, tot i que fossin il·legals, que es produïen en empreses i sectors propers.

Del 70 al 77, són anys de consolidació d'aquesta xarxa. El sindicat, tot i ser il·legal, va eixamplant la seva influència a través de la seva presència cada cop en més empreses i territoris. Els òrgans es van enfortint. Les federacions es van organitzant amb una autonomia pròpia. S'arriba a més territoris arreu de Catalunya. S'editen materials de formació sindical. Augmenten els butlletins informatius sobre convenis i lluites que es desenvolupen en els diferents sectors i localitats.

La segona etapa ve marcada, en el seu inici, per la legalització de les organitzacions sindicals la primavera de 1977. És una data bàsica per entendre el canvi profund que té lloc en tots els àmbits socials, sindicals i polítics. Es trenca amb el passat de dictadura, de prohibicions, d'il·legalitats i comença la construcció d'un tipus de societat en què les coordenades són unes altres. S'ha de construir el futur, deixant de banda els condicionants del passat. Les regles del joc ja són unes altres. Els reptes per a l'USO són enormes, com es veurà més endavant. El panorama en què s'ha de moure és nou. La llibertat que s'ha aconseguit comporta nous reptes en la manera de fer. Reptes, segons com, molt més exigents que els que estaven marcats durant l'etapa de manca de llibertats.

Aquesta segona etapa ve marcada, ja des de l'inici, per una fortíssima lluita entre les organitzacions sindicals per l'ocupació de l'espai sindical que havia deixat lliure la destrucció de la CNS, com a sindi-

1. Carta Fundacional de la USO.

cat vertical de la dictadura. Començava la consolidació dels sindicats democràtics que havien de respondre, ja sense els condicionants de la dictadura, a les necessitats i als reptes de la classe treballadora.

Per a l'USO, com es podrà comprovar més endavant, ha estat una etapa traumàtica, perquè ha hagut de lluitar (en el sentit més propi d'aquesta paraula) per no veure's absorbida per les altres organitzacions sindicals que, tot i que es defineixen democràtiques, amb relació al nostre sindicat no han estat precisament mètodes democràtics els que han fet servir en diferents ocasions, amb un intent d'absorció o simplement de destrucció. Ha estat el cost que s'ha hagut de pagar per conservar i consolidar l'opció d'aixecar un sindicat des de l'autonomia.

La tercera etapa comença el 1998 amb un congrés extraordinari per superar els conflictes que havien sorgit a la darrera dècada i orientar tots els esforços cap a la consolidació dels equips territorials i federals mitjançant l'aglutinació dels quadres a tots els nivells.

Aquesta etapa significa la definitiva majoria d'edat del sindicat i l'ampliació i irreversibilitat de la seva presència tant entre les centrals sindicals representatives com envers les institucions del país. Arriba fins al 20 de novembre de 2013 amb la dimissió de la Comissió Executiva de la USOC provocada per la intervenció de l'USO confederal, que nomena una gestora com a preàmbul per a la formació d'una comissió executiva més en consonància amb el disseny sindical confederal.

© del text: Josep Maria de la Hoz Hernando, 2016
© del pròleg: Jordi Ferret Saltó, 2016
© de les imatges: els seus autors i arxius corresponents, 2016
© d'aquesta edició: Pagès Editors, S.L, 2017
C/ Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.cat
Primera edició: febrer de 2017
ISBN: 978-84-9975-821-3
DL L 9-2017
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S.L
www.bobala.cat

— imprès a **lleida** —

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.